

Kultur- og likestillingsdepartementet

Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Vår referanse: 23/02381-3
Arkivkode: ---
Saksbehandler: Line Anni Solbakken
Deres referanse:
Dato: 27.06.2023

Høringssvar revidering av kulturloven

KS viser til Kulturdepartementets høringsnotat fra 31. mars 2023 med forslag til endringer i lov 29. juni 2007 nr. 89 om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd (kulturlova). KS ga i brev til departementet datert 9. juni 2022 innspill til arbeidet med revideringen. Hovedpoengene i dette innspillet var følgende:

- En eventuell ny kulturlov må utformes i respekt for at kommuner og fylkeskommuner er selvstendige, demokratisk styrte forvaltningsorgan, og at rammestyring er hovedprinsippet for statlig styring av kommuner og fylkeskommuner. En ny kulturlov bør også i tråd med regjeringens tillitsreform og mål om å bygge sterke lokalsamfunn i hele landet videreføres som en rammelov, med fortsatt stort handlingsrom for lokal og regional tilpasning av kulturpolitikken i tråd med lokale behov og prioriteringer. KS advarer mot statlig detaljstyring av den kommunale kultursektoren.
- KS forutsetter at Kulturdepartementet utreder og tydeliggjør konsekvenser av ny kulturlov for kommunesektoren, og at eventuelle nye oppgaver for kommunesektoren finansieres fullt ut i tråd med prinsippet om kompensasjon for endringer i oppgaver og regelverk, jfr. veileder for statens styring av kommuner og fylkeskommuner.
- Prinsippet om armlengdes avstand er godt kjent og akseptert i kommunesektoren, og trenger ikke lovfestes. Dersom prinsippet skal lovfestes, forutsettes dette å gjelde på samme måte både i staten og i kommunesektoren. Det må fortsatt sikres en legitim demokratisk rett til å gi politiske rammer og prioriteringer for kulturpolitikken, uten å gripe inn i kunstnerisk innhold og uttrykk.
- KS påpeker at kulturfeltet allerede er inkludert i kommunale planer i de fleste kommuner, jfr undersøkelser fra Oxford Research (2021) og Telemarksforskning (2019) Slik det fremgår av statens veileder for styring av kommunesektoren, bør det ikke fastsettes sektorvise plankrav i særlovgivning, som undergraver formålet om helhetlig og sektorovergrepene planlegging i kommuneplanens samfunnsdel. KS mener at en styrking av kulturfeltets plass i kommunale planer best ivaretas gjennom veiledning og utviklingsarbeid, og ikke gjennom en spesifikk lovregulering som undergraver muligheten for å inkludere kulturfeltet som en del av en helhetlig kommunal planlegging.

Det er i høringsnotatet foreslått tre endringer,

- En presisering av formålsbestemmelsen.
- En lovfesting av armlengdes-prinsippet
- En bestemmelse om kommunal planlegging på kulturfeltet.

En presisert formålsbestemmelse

KS viser til at kommunesektoren har et omfattende engasjement på kulturfeltet, og anser det som positivt å understreke kulturpolitikkenes posisjon i å ivareta sentrale demokratiske verdier. Dette kan også bidra til å synliggjøre kulturpolitikkenes relevans for samfunnsutvikling, som kommer i tillegg til kulturens egenverdi.

En todelt lovfesting av «armlengdeprinsippet»

KS støtter prinsippet om armlengdes-avstand, men ønsker ikke en lovfesting av prinsippet med bakgrunn i at det er godt kjent og akseptert i kommunesektoren. Gitt at regjeringen vil foreslå lovfesting, vil KS gi innspill til utformingen av bestemmelsen, slik at denne blir mest mulig hensiktsmessig.

KS merker seg at formålet er å lovfeste *prinsipper for avveiningen* mellom politisk styring og kunstnerisk og kulturfaglig autonomi. KS støtter at det er legitimt at også kulturpolitikken i et demokrati styres gjennom overordnede politiske føringer, bevilgninger og prioriteringer. KS deler fullt ut intensjonen om å ivareta den kunstneriske friheten, som er helt grunnleggende for en åpen og opplyst samtale i et demokratisk samfunn. Det er med utgangspunkt i dette at KS nå utvikler et refleksjonsverktøy om armlengdes avstand som skal støtte kommunens arbeid med å ivareta balansen mellom kunstnerisk frihet og politisk styring. Det er viktig at man også fra statens side legger til rette for, og kommunisere ut et tydelig handlingsrom for kulturpolitikken. Fravær av politikk er ikke ensbetydende med full kunstnerisk frihet. Fravær av politikk kan bety kunstnerisk frihet for noen, men ikke for alle. Det kan også bety manglende beskyttelse av kunstnere og kunstnernes ytringer, fra motstemmer som tyr til ekstreme virkemidler. Politisk, demokratisk styring er nødvendig for kunstnerisk frihet, men da må det kulturpolitiske handlingsrommet være kjent og trygt.

Lovforslaget i §2a innebærer en konkret og bindende rettsregel for tilfeller der konkrete beslutninger i hovedsak skal fattes på bakgrunn av kunstnerisk eller kulturfaglig skjønn. Innenfor fastsatte økonomiske og juridiske rammer og overordnede mål skal slike beslutninger treffes uavhengig av politiske myndigheter og av personer eller virksomheter med relevant fagkompetanse. KS merker seg at bestemmelsen ikke innebære noen plikt til at beslutninger på kulturfeltet skal være basert på kunst- eller kulturfaglig skjønn, men der de er det, skal skjønnen i enkeltsaker utøves uavhengig av politiske myndigheter.

I høringsnotatet understrekes det i relasjon til §2 at det ikke legges spesifikke føringer for hva som defineres som «relevant fagkompetanse», og KS mener at det må legges til grunn at kulturfaglig skjønn kan utøves i en kommunal eller fylkeskommunal administrasjon. KS vil her presisere at det legges til grunn at kommunesektoren ikke må opprette egne virksomheter for utøvelse av kulturfaglig skjønn, for å forvalte prinsippet på en tilfredsstillende måte. Dette ville både vært et sterkt inngrep i det kommunale selvstyret og gitt omfattende organisatoriske og økonomiske konsekvenser for kommunesektoren som lovforslaget ikke tar høyde for. KS mener at disse forutsetningen må komme tydeligere frem i lovforslaget.

En bestemmelse om kommunal og fylkeskommunal planlegging på kulturfeltet

Som påpekt har de aller fleste kommuner inkludert kulturfeltet i sine planverk. Planlegging er et viktig *virkemiddel* for å realisere politikk, og KS støtter kommunesektoren i planutvikling. I det nevnte innspillet til arbeidet med kulturloven var KS tydelig på at sektorvise plankrav bidrar til å svekke den helhetlige, sektorovergripende planleggingen etter plan- og bygningsloven, og at planer som ikke er del av kommunens helhetlige planlegging risikerer å mangle nødvendig forankring. KS mener at en styrking av kulturfeltets

plass i kommunale planer best ivaretas gjennom veiledning og utviklingsarbeid, og ikke gjennom en spesifikk lovregulering som undergraver muligheten for å inkludere kulturfeltet som en del av en helhetlig kommunal planlegging. Det er imidlertid positivt at lovforslaget innebærer at plikten kan oppfylles gjennom kommuneplanens samfunnsdel.

Med hilsen

Helge Eide
Områdedirektør

Kristin Holm Jensen
Avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur